БАШТА СЉЕЗОВЕ БОЈЕ

Мушкарци обично слабо разликују боје, али један такав незнајша у бојама какав је био мој дјед, е, таквог је било тешко наћи. Његов спектар сводио се на свега четири основне боје, а оно остало — то није ни постојало или се сводило, у најмању руку (ако је чича добре воље!), на неки врло неодређен опис: „Жуто је, а као и није жуто, него нешто онако — и јест и није.“ Како је на овоме нашем шареном свијету већина створења и предмета обојена „и јест и није“ бојом, то је с мојим дједом око тога увијек долазило до неспоразума и неприлика. У једно од најпријатнијих доба године, скоро преко ноћи, расцвјетао би се у баштици крај наше куће црни сљез и љупко просинуо иза копљасте поцрњеле ограде. Он је у мирна сунчана јутра зрачио тако повјерљиво и умиљато да то није могло измаћи чак ни дједову оку и он би удобровољено гунђао мајући се по дворишту. — Пазидер га, сва се башта модри као чивит. Оно, истина, на сљезову цвијету једва да је негдје и било трагова модре боје, али ако је дјед казао да је модра, онда има да буде модра и квит. Исто се тако могло десити да неке године дјед рекне за ту исту башту да се црвени, и онда за ту годину тако и важи: сљез мора остати црвен. Дједов рођак Сава Дамјановић, негдашњи крадљивац ситне стоке, а под старост испичутура и причалица, и ненамјерно је знао да наједи мог доброг дједа. Док дјед прича, он ти га истом зачуђено прекине: — Откуд лисица црвена кад је жута! — Хм, жута? — бечи се дјед. — Жут је твој нос. Сава забринуто пипне свој ружичаст бабураст нос и вречи: — Црвена! Та све нације одавде до Бихаћа знају да је жута, а ти ... АНТОЛОГИЈА СРПСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ БАШТА СЉЕЗОВЕ БОЈЕ – БРАНКО ЋОПИЋ 7 Савин свијет простире се до Бихаћа, јер је чича неколико пута тамо лежао у апсу, али чак ни ти простори не могу да разувјере мог дједа. — Хм, Бихаћа! И други су људи лежали у бихаћкој „Кули“ па не веле да је лисица жута. Боље ти је пиј ту моју ракију и ћути, не квари ми унучади. А унучад, нас троје, набили се у ћошак близу стараца и чекамо кад ће Сава започети са својим лоповским доживљајима. Препирка о бојама баш нас нимало не интересује, лисица је лисица, па ма какве фарбе била. Због дједове тврдоглавости у погледу боја и ја сам, већ на првом кораку од куће, упао у неприлику. Било је то у првом разреду основне школе. Негдје средином године учитељица нам је причала о вуку, те живи овако, те храни се онако, док ће ти одједном упитати: — Дјецо, ко зна какве је боје вук? Ја први дигох руку. — Ево га, Бранко ће нам казати. — Вук је зелен! — окидох ја поносито. Учитељица се трже и зачуђено подиже обрве. — Бог с тобом, дијете, гдје си то чуо? — Каже мој дјед — одвалих ја самоувјерено. — Није тачно, вук није зелен. — Јесте, зелен је! — неочекивано се узјогуних ја као прави унук честитог дједа Раде. Учитељица ми приђе сасвим близу, љутито узрики у моје лице и повуче ме за уво. — Кажи ти своме мудром дједу да то није истина. Вук је сив. Сив, запамти. Скоро плачући отклипсао сам тога дана кући и шмрцајући испричао дједу све што се у школи догодило. Ни слутио нисам каква ће се бура око тога подићи. Шта! Пред читавим разредом његовог унука, миљенца, теглити за уши, а уважену старину поспрдно назвати мудрим, боље речено, будалом! Дотле ли смо дошли? И још рећи да вук није зелен већ некакав ...хм! Е, то не може тек тако проћи. АНТОЛОГИЈА СРПСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ БАШТА СЉЕЗОВЕ БОЈЕ – БРАНКО ЋОПИЋ 8 Сјутрадан, пушући попут гуска, дјед је доперјао са мном у школско двориште и пред свом дечурлијом разгаламио се на учитељицу: — А је ли ти, шишкавицо, оваква и онаква, ти ми боље од мене знаш какав је вук, а?! Није зелен? Пази ти ње! Ја се с вуцима родио и одрастао, читавог вијека с њима муку мучим, а она ти ту... о туру би тебе требало овим штапом, па да се једном научиш памети.

Извика се дјед, расплака се учитељица, а и ми, ђаци, од свега тога ухватисмо неку вајду: тога дана није било наставе. Већ сљедећег јутра дједа отјераше жандарми. Одсједи старина седам дана у сресној „бувари“, а кад се врати, ублиједио и мучаљив, он ми навече попријети прстом. — А ти, језичко, нек те ја још једном чујем да блејиш какав је ко, па ћу ти ја показати. Вук је зелен, хех! Шта те се тиче какав је вук. — Па кад ме је она питала. — Питала те, хм! Имао си да ћутиш, па квит. Сљедећег прољећа, бујног и кишовитог, сљез у нашој башти расцвјета се као никада дотад, али старина као да га ни запазио није. Нису ту помагала ни сва тртљања неуморног рођака Саве, дјед је био слијеп и за боје и за све цвијеће овога свијета. Туга да те ухвати. Минуло је од тих невеселих дана већ скоро пола вијека, дједа одавна нема на овоме свијету, а ја још ни данас посигурно не знам какве је боје сљез. Знам само да у прољеће иза наше потамњеле баштенске ограде просине нешто љупко, прозрачно и свијетло па ти се просто плаче, иако не знаш ни шта те боли ни шта си изгубио.